

ISKRA

27. OKT.
LETO VI.
1967
Štev. 40.

TEDENSKO GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ISKRA — INDUSTRIJE ZA ELEKTROMECHANIKO, TELEKOMUNIKACIJE, ELEKTRONIKO IN AVTOMATIKO, KRANI

Fluktuacija kadrov v Iskri

Pojav fluktuacije kadrov v Iskri bi lahko nosil v kakem senzacionalnostim naklonjenem časopisu naslov »kadrovske dezinvestiranje« ZP Iskra. Morda nekoliko zapoznelo obravnavanje gibanja kadrov na osnovi podatkov za leto 1966 ne bi bilo potrebno, če se omenjeni alarmantni pojav ne bi nadaljeval z nezmanjšano mero še naprej.

Gibanja kadrov so znatna, in to od tistih z najvišjo stopnjo strokovnosti po izobrazbi do onih z najnižjo. Med kadri z visoko šolo se je vključilo v vseh organizacijah, v proizvodnih in skupnih službah, 184 delavcev, a je hkrati odšlo 165 delavcev, kar pomeni »uradno« 349 sprememb pri delavcih z višjo in visoko šolo. Navedenih 165 fluktuiranih delavcev z višjo in visoko šolo pomeni 28,2% fluktuacijo; če pa k temu prištejemo še prišle delavce, ki se po nekaterih uradnih statistikah prav tako štejejo v fluktuacijo, je bilo med kadrom z višjo in visoko šolo vseh premikov 349 ali 59,7%. Z gotovostjo pa skoraj 60%

sprememb v delovnih razmerjih te kategorije kadrov mora pomeniti že motnjo v delu, v poslovanju podjetja. Fluktuacija pri delavcih s srednjo šolo je bilo 20,1%, oziroma po vstopih in izstopih skupno 45,5%. Nižjo stopnjo fluktuacije — 17,0% ima kategorija s poklicnimi šolami ali tečajji za kvalifikacijo — vajeniške, obrtne, industrijske in 2-letne administrativne šole, oz. skupno po vstopih in izstopih 36,1%. Kot najbolj ustaljena se je pokazala z 11,3% fluktuacije kategorija delavcev z osnovno šolo in manj, ali skupno z vstopi in izstopi 23,4%. Gibanje kadrov v preglednejši obliki daje naslednja tabela:

Izobrazba	Izstopi v %	Skupaj vstopi in izstopi v %
Visoka in višja	28,2	59,7
Srednja šola	20,1	45,4
Poklicna šola	17,0	36,1
Osemletka in manj	11,3	23,4
SKUPAJ	14,6	30,9

Podatki so »zaprepaščujoči«. Največje fluktuacije, največ sprememb v delovnih razmerjih nastopa ravno pri najvišji kategoriji izobrazbe; to je hkrati tista kategorija, pri kateri je privajanje na delo oziroma praksa praviloma najdaljša. Delavci v tej izobrazbeni skupini se hitro menjavajo, preden se na določeno delo privadijo in ga nato uspešno opravljajo. Teoretično se delavci z visoko in višjo šolo zamenjajo v celeti v 3 in 1/2 letih, kar pomeni, da je doba privajanja krajša kot je po analitski oceni običajna povprečna doba izkustva za to kategorijo delavcev.

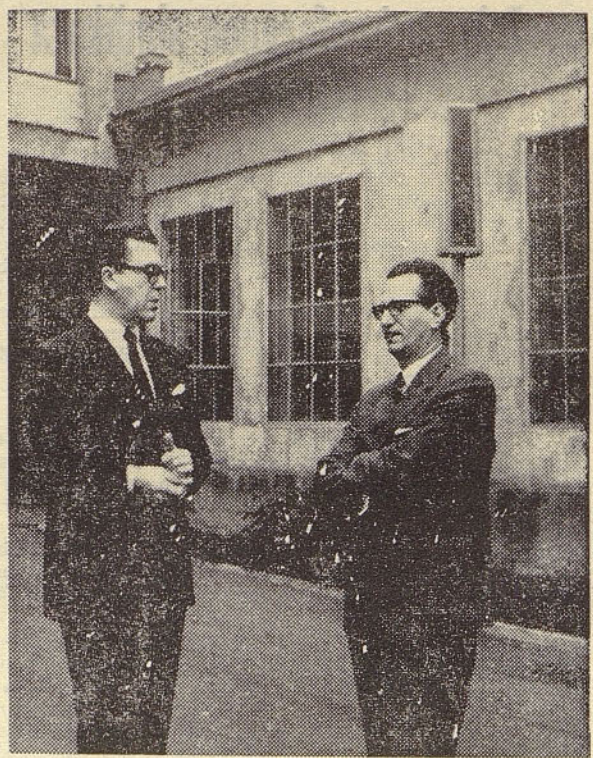
Doba 3 1/2 let je tudi krajša od mandatne dobe pri vodilnih delavcih, namreč 4-letna mandatna doba se smatra kot dovolj dolgo, da se delavci na omenjenih delovnih mestih pokažejo kot uspešni in primerni za reelekcijo, medtem ko pa tega časovnega kriterija ne bi mogli uporabiti pri naših kadrih z visoko in višjo šolo, saj pod-

jetje zapuščajo v povprečju prej, preden je mogoče do- ložneje govoriti o njihovi uspešnosti.

Kakor je bilo že omenjeno, je stopnja fluktuacije pri delavcih s popolno osnovno šolo in manj nižja in je verjetno pod nivojem optimalne. Ta kategorija delavcev z 11,3 odstotno fluktuacijo, bi se teoretično izmenjala v nekaj manj kot 9 letih. Pri tem kaže opozoriti, da je podjetje, ki nima fluktuacije, podvrženo staranju, katerega sprememlja veliko negativnih pojavov — problem industrij s prestarelim kadrovskim sestavom! Delavci v zadnje navedeni izobrazbeni skupini bi se morali med vsemi kategorijami najhitreje menjavati, bodisi na priučenih delovnih mestih v proizvodnji ali v administraciji. Ta skupina delavcev je zaradi svoje množičnosti najbolj podvržena posledicam tehnološkega napredka, ki splošno povsod po svetu povzroča največje premike, neke vrste pritisk na to skupino delavcev. Prešola-

nja ali dopolnilno izobraževanje, ki se pojavlja pri vseh ostalih izobrazbenih skupinah kot neizogibna nužnost, pa je pri delavcih s popolno šolo in najpogosteje celo nedokončano močno otežkočena, saj imajo za nadaljnje izobraževanje težave zaradi nizke stopnje predizobrazbe. Obenem je ta skupina najbolj podvržena pojavom sta-

(Dalje na 6. strani)

Grof Karl Johan Bernadotte v razgovoru z generalnim direktorjem združenega podjetja Vladimirom Logarjem

Na Švedskem zadovoljni z našimi izdelki

RAZGOVOR Z GROFOM CARLOM JOHANNOM BERNARDOTTE PREDSEDNIKOM ŠVEDSKE TOVARNE SUNDSTRAND

Izmed številnih obiskovalcev, ki zadnje čase poslovno obiskujejo naše podjetje, je bil za nas izredno pomemben obisk delegacije vodilnih predstavnikov švedske tovarne SUNDSTRAND. Delegacija je vodil predsednik švedske tovarne in član uprave ameriškega matičnega podjetja SUNDSTRAND CORP. iz Rockforda grof Karl Johan Bernadotte, najmlajši sin švedskega kralja, ki pa se je povsem posvetil gospodarstvu.

Delegacijo, ki ji je načeljeval grof Karl Johan Bernadotte so sestavljali še direktorji Karl G. Sundström, dipl. inž. Aleksander Taipale in

Aine Jansson. Minuli torek, ko so prišli v kranjsko tovarno, jih je že pri vходу pričakal naš generalni direktor skupaj s predstavniki kranjske tovarne in svojimi delavci. Po prisrčnem roko- vanju so gostje najprej odšli v kinodvorano, kjer so jim predvajali dva filma o podjetju Iskra v angleški verziji. Zatem so si gostje ogledali proizvodnjo v tovarni, zlasti oddelke kinoakustike, električnih števecev in telefonije.

Na upravi ZP so nato sledili uradni razgovori o izvzu našega podjetja tovarni SUNDSTRAND na Švedsko. Generalni direktor ZP Vladimir Logar je prikazal šved-

skim gostom najprej kratko zgodovino podjetja, sestav podjetja in njegovo sedanjo proizvodnjo ter izvozne možnosti. Isto je povedal tudi grof K. J. Bernadotte za švedsko tovarno SUNDSTRAND.

V nadaljevanju razgovorov, so predstavniki obeh podjetij analizirali izvozne možnosti, zlasti naših kondenzatorjev in elektromotorjev ter se dogovorili o povečanem izvozu prek ljubljanske ELEKTROTEHNE, ki je prva navezala stike s švedsko tovarno.

Po uspešno končanih poslovnih razgovorih so si švedski gostje nameravali ogledati še proizvodnjo v tovarni elektromotorjev v Železnikih. Kratek premor sem izkoristil za razgovor z grofom Karlom Johannom Bernadottejem in mu zastavil nekaj vprašanj, ki bodo morda zanimala naše bralce.

VPRAŠANJE:

Bralce našega tednika bi nekoliko bolj zanimal sestav vašega podjetja, s kakšno proizvodnjo se ukvarja in kakšen letni promet dosega?

ODGOVOR:

Tovarna SUNDSTRAND HYDRAULIC AB v mestu Huddinge v neposredni bližini Stockholma je ena izmed številnih tovarn ameriškega koncerna SUNDSTRAND Corp. iz Rockforda v državi Illinois (ZDA). Je zelo mlada tovarna, saj je bila ustanovljena leta 1953. Njen proizvodni program je strogo specializiran in obsega oljne črpalke, ki jih industrija vgrajuje v automobile, letala, gospodinske stroje in druge naprave. Tovarna SUNDSTRAND se lahko pohvali z izredno naglim razvojem, ki ga še najbolj pojasnjuje po-

(Dalje na 6. strani)

Proizvodnja ZP v septembru 1967

Tovarna	Plan v 000 N din	Izpolnitev v 000 N din	%
Elektromehanika	19.526	21.111	108,1
Elementi	9.492	5.167	54,4
Avtomatika	5.339	3.209	60,1
Sprejemniki	5.189	2.955	56,9
Aparati	5.353	3.837	71,7
Avtoelektrika	9.759	6.873	70,4
Elektromotorji	1.905	1.341	70,4
Naprave	4.008	1.069	26,7
Elektronika	1.637	990	60,5
Kondenzatorji	3.170	3.798	119,8
Instrumenti	1.435	1.453	101,3
Polprevodniki	2.143	1.816	84,7
Usmerniki	906	699	77,2
Mikron	2.075	105	5,1
PSO	1.168	1.183	101,3
SKUPAJ PODJETJE	73.105	55.606	76,1

Z letne konference sindikata v »Elektromehaniki«

Kranj, 19. okt. 1967 — Ta dan je sindikat Iskrine tovarne v Kranju pripravil letno konferenco. Udeležba: od 135 vabljenih delegatov je bilo navzočih 52, prisostvovalo pa je tudi 10 gostov. Število udeležencev ponovno kaže, da odgovornost delegatov ni na višini, kaže na mlačnost, da — celo nezainteresiranost. Opazna je bila tudi odsotnost predstavnikov Obč. sind. sveta in ZP. Čeprav zaradi dvoletne mandatne dobe ni imela konferenca poudarka na volitvah novih članov in na obširnem prikazu dejavnosti ipd., bi vsekakor zaslužila vso pozornost.

Referat, ki ga je tolmačil preds. sindikata »Elektromehanike« tov. Janko Košnik, se je v grobem dotaknil gospodarjenja v tovarni in dejavnosti sindikata. (Izvlaček iz referata je objavljen na 3. strani pod naslovom: »Referma nas sili v čimbolj preudarno gospodarjenje«).

Razprava ni bila tako razgibana kot smo pričakovali oz. kot smo navajeni. Gibala se je predvsem v mejah vprašanj delovnega predsednika, ki je s posegom v zatišje, nekako le premagal toploto sončnega popoldneva in usmeril misli navzočih v probleme našega dela in hotenja.

NORME

Sproženo mnenje okoli norm oz. vrednosti I. grupe, da naj bi se omenjena grupa opustila, ker so OD po tej grupi izredno nizki in ki v nekaterih primerih predstavljajo celo socialni problem, je bilo obravnavano z več strani, predvsem zaradi tega, ker je pri tem treba misliti na kompleksno ureditev grup. To je tenutno nemogoče, pač pa bo možno konkretno razmišljati o tem ob novem planu za leto 1968, ki naj s povečano proizvodnjo ob istem številu zaposlenih omogoči večjo maso osebnih dohodkov. Vsekakor pa je res, da so OD pri I. grupi pri polnem angažiranju delavcev tako nizki, da bo o tem čimprej treba resno razmišljati in seveda tudi ukrepati.

Navzoči so bili mnenja, naj se izboljšave nanašajo le na marljivo delavce, odločno pa je treba ukrepati pri delavcih, posebno mlajših, ki z nizko produktivnostjo kvarijo ugled naših delavcev, istočasno pa podražujejo produktivnost ure z nedelavnostjo. Mlačnost, neprizadevnost, počasno delo — vse to kviri sliko gospodarjenja, da ne govorimo o neizrabljenih kapacitetah nekaterih strojev. S tem se tudi višajo obratni stroški, ki občutno vplivajo na višino osebnih dohodkov. Dokler bodo marljivi delavci dopuščali, da v njihovih oddelkih, enotah ali obratih nižajo osebne dohodke osebe, ki za skupno delo in skupno ustvarjanje nimajo interesa in ne čuta, toliko časa bodo lahko taki in podobni vedrili v »Iskri«, pridni delavci pa čakajo na delo. Sindikat za te vrste delavcev, ki nočejo iti v korak z drugimi, ne bo iskal boljših rešitev, nasprotno, če hočemo red in boljše osebne dohodke, mo-

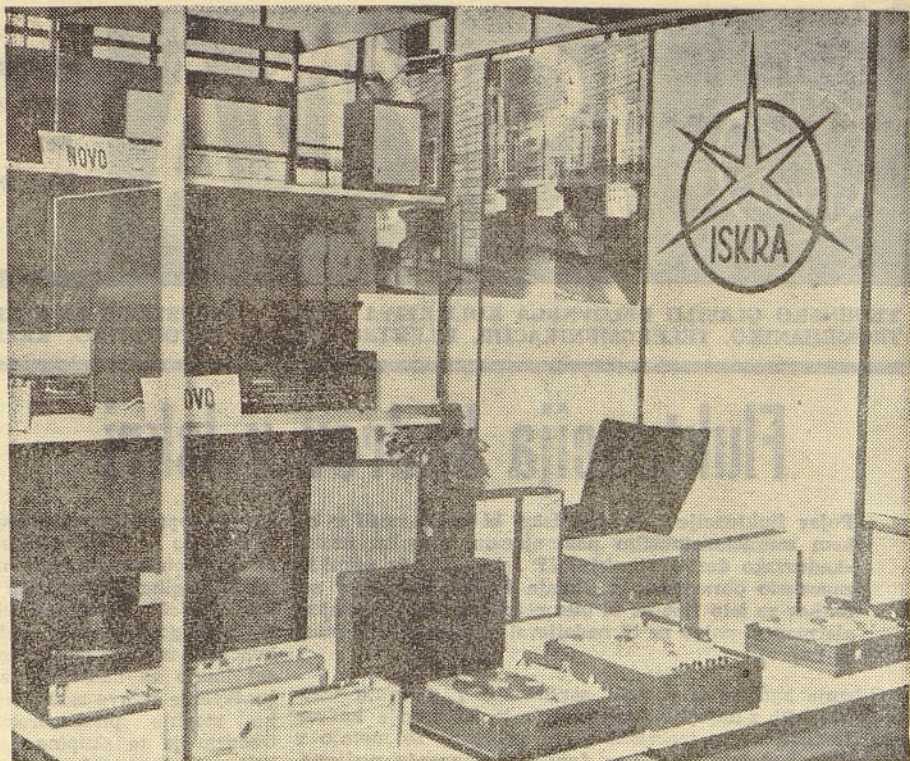
rajo samoupravni organi in vodstvo storiti vse, da za delavce, ki z nedelavnostjo kvarijo in slabšajo OD v »Iskri«, ne bo prostora!... Nizka vrednost I. grupe pa spada med aktualne probleme, zato bo treba temu vprašanju posvetiti vso pozornost.

NABAVA MATERIALA

Razprava je nakazala tudi občasno pomanjkanje materiala in prav zaradi tega nastaja preveč nadurnega dela. Delno je to subjektivna slabost, v veliki meri pa, posebno pri uvozu, občasno pomanjkanje dinarskih sredstev. Nasploh pa se je nabava materiala v letošnjem letu v mejah finančnih možnosti občutno izboljšala, predvsem zaradi letošnje gospodarske situacije, ko proizvajalci iščejo kupce in ne obratno.

KADRI

Na vprašanje o zaposlovanju v naslednjem letu, je bil odgovor takle: »Elektromehanika« ne more povečevati število zaposlenih, če hoče na lestvici OD priti na višje mesto. Čeprav je predviden za naslednje leto večji proizvodni plan, bo »Elektromehanika« spopolnjevala svoj kadrovski sestav največ po naravni selekciji, na novo pa bo sprejemala kadre, do katerih ima obveznosti (štipendisti, predvsem diplomanti visokih, višjih in srednjih šol, bivši sodelavci, ki so odslužili kadrovski rok). Omeniti je treba, da nastajajo težave pri zaposlovanju nekaterih poklicev oz. učencev poklicne šole (strojni ključavničarji, rezkalci), zato bo za naslednje leto potrebna temeljita analiza. Od ostalih, ki bi bili nanovo sprejeti, pridejo v poštev le tisti, katere v kolektivu ne bo moč dobiti. H-d.

Posnetek z letošnje 14. mednarodne razstave »Sodobna elektronika« v Ljubljani kaže del našega razstavnega prostora z novimi izdelki tovarne radijskih aparatov v Sežani in tovarne »Avtomatika« na Pržanu.

Predlog za ugotavljanje celotnega dohodka — iz katerih sredstev bi se lahko izplačevali osebni dohodek

Gospodarska zbornica in Republiški svet sindikatov Srbije sta izdelala predlog novega zakona o ugotavljanju dohodka in delitve dohodka v gospodarskih organizacijah.

Osnovna novost v tem predlogu je, da se celotni dohodek podjetja ugotavlja na temelju realizacije, ki se ugotavlja po računih (fakturirana realizacija). Predlagatelji smatrajo, da je ta oblika celotnega dohodka najbolj realno prikazana, kateri proizvodi in v kakšni količini so dobili družbeno priznanje. Ni podana nobena nevarnost po fiktivnem izkazovanju rezultatov poslovanja, ker če podjetje ni dobilo sredstev na ziro račun, itak fakturirane vrednosti ne more trošiti.

Dosedanji način ugotavljanja dohodka na temelju plačane realizacije ni dal prič-

kovanih rezultatov. Nasprotno, terjatve v preteklem letu so bile večje kot 1961. leta, ko je še veljal sistem, ki se ponovno predlaga.

V predlogu se ne daje definicije delovne enote, ampak se to prepušča gospodarskim organizacijam, da same določijo notranjo organizacijo in notranjo delitev. Predlog govori le o tistih delovnih enotah, ki imajo samostojen obračun, in o tistih, katere lahko ugotavljajo svoj dohodek skozi dohodek podjetja. Prve delovne enote so tiste enote, ki proizvajajo gotove proizvode, ki se lahko na tržišču prodajo kot blago, druga vrsta delovnih enot pa so tiste enote, kjer tržišče prizna vrednost šele skozi proizvod celega podjetja. Posebno je poudariti, da se po predlogu dohodek, ki bi nastal iz prometa med delovnimi enotami, ugotavlja po tržnih oziroma dogovorjenih cenah. Predlog posebno omogoča kombinatom in velikim podjetjem, da se skozi uporabo samostojnega obračuna delovne enote izognejo čestim nespোরuzumom, ki so bili tudi vzrok pogostim dezintegracijam.

Tudi sam pojem dohodka je po predlogu spremenjen. Obresti na kredite in poslovni sklad, zavarovalne premije, prispevki zbornicam, prometni davek in ostali prispevki in podobni izdatki ne bi v bodoče spadali več v stroške poslovanja, ampak v dohodek. Ti izdatki se plačajo namreč edinole, če se ugotovi dohodek. Razumljivo

je, da se morajo družbene obveznosti poravnati pred oddvojitvijo sredstev za sklade in osebne dohodke.

Akontacije osebnih dohodkov bi se izplačevale iz redne realizacije. V primeru, če pride do zastoja plasmaja zaloga, pa bi se osebni dohodek izplačeval iz rezervnega sklada ali iz kredita, če bi ga dala banka. Posebna novost je tudi v tem, da se ne bi predpisovali več zajamčeni osebni dohodki, ampak da so ta izplačila odvisna od sredstev, ki ostanejo v podjetju potem, ko izvršijo svoje obveznosti.

Za razliko od dosedanjih predpisov, po katerih se je smatralo, da podjetje posluje z izgubo tedaj, če ni mogoče izplačati osebnih dohodkov, oziroma ni ustvarilo takega dohodka, se predlaga, da se o izgubi lahko govori šele tedaj, če ni gospodarska organizacija v stanju pokriti materialne stroške in amortizacijo.

Predlaga se tudi zaradi težav pri prehodu na nove predpise prehodno obdobje, po katerem bi bilo možno v letu 1969 osebne dohodke izplačevati iz poslovnega sklada. To bi se smatralo le kot posojilo, kar bi se moralo vrniti do leta 1970.

Pripominjamo, da je to le predlog, ki ga je treba študijozno proučiti. Gre za zelo važno materijo, ki bi morala biti obdelana tako, da bo predvsem pospeševala dobro in učinkovito gospodarjenje v podjetjih.

P. G.

Posebno obvestilo

Seminarji za avtomatsko obdelavo podatkov so se pričeli. Da bi center AOP lahko izdelal plan nadaljnega izobraževanja, želi zbrati število interesentov za tečaj AOP. Sedanje prijave ne bodo obvezne niti za pripravljence, niti za organizatorja tečajev. Informativno prijavo lahko pošlje vsak zainteresirani član kateregakoli kolektiva v ZP ISKRA, ne ozi-raje se na delovno mesto, ki ga trenutno zaseda. Javijo naj se tudi oni, ki morda ne vidijo realne možnosti za uresničitev take želje. Navedite najvažnejše osebne podatke. Prijave pošljite po pošti najkasneje do 11. novembra 1967 na naslov: ZP ISKRA, Organizacijsko kadrovske področje, Kranj, Kidričeva 40

Center za AOP

Organizacija elektronskega centra

Kaj delovne organizacije že danes lahko storijo za bodočo avtomatsko obdelavo podatkov?

Organizacija avtomatske obdelave podatkov v najširšem pomenu besede pomeni vsestransko in splošno akcijo, ki mora postopoma prodirati v vse organizacije in vse službe. Uspeh je zavisan od intenzivnosti teh akcij in nikakor ni zagotovljen brez lastnih prizadevanj. Kolikšno korist in v kakšnem roku bo imela posamezna organizacija korist od AOP, zavisi od njenega angažiranja in od časa, v katerem bo pričela delovati na tem področju. Zato poskušamo odgovoriti na vprašanje, ki je trenutno najbolj aktualno: **KAJ LAHKO POSAMEZNE ORGANIZACIJE KONKRETNO UKREPAJO V SEDANJI FAZI PRAV NA AVTOMATSKO OBDELAVO PODATKOV?**

Za uspešen pristop k avtomatizirani obdelavi podatkov je prvi in najosnovnejši pogoj: poznavanje raznoštrnih možnosti, ki jih nudi razpoložljivi elektronski sistem. Čim širši krog ljudi je spoznan s principi elektronske obdelave podatkov, tem lažje bodo odločitve, tem hitreje bo potekalo uvajanje in tem boljše bodo rezultati. Avtomatska obdelava podatkov v poslovanju industrijskega podjetja, posega v vsa področja dela. Naprave ne služijo samo enemu poslovnemu področju (na primer knjigovodstvu) in je zato prav, da se spoznajo z delovanjem naprav zastopniki vseh sektorjev in vseh služb.

Iz razumljivih razlogov se vsakdo ne more poglobljati v podrobnosti in specifičnosti avtomatizirane obdelave podatkov. Zaradi tega mora vsaka organizacija razpolagati z najmanj enim strokovnjakom, ki bo suvereno obvladal področje AOP in znal koordinirati delo v pripravah za posamezen postopek.

Ta funkcija je dosti zahtevna, saj je treba poznati tako sistem elektronske obdelave podatkov, kakor tudi metode dela na različnih področjih poslovanja v podjetju. Ker izkušenih kadrov pri nas še ni, je treba poskrbeti za njihovo izobrazbo in specializacijo.

Pri centru za AOP so se že pričeli seminarji, ki se bodo ponavljali po potrebi in ki bodo prilagojeni posameznim skupinam obiskovalcev. Naloga organizacij je, da pravočasno poskrbijo za vzgojo lastnih kadrov. V tej fazi priprav AOP, bi morale vse organizacije misliti, koga bodo poslale na razne tečaje. Prvenstveno pa bi bilo treba določiti osebo, ki se bo v bodoče podrobneje ukvarjala z AOP v delovni organizaciji in zagotoviti primerno delovno mesto v sistemizaciji. Nadalje bi morali razmisliti, koliko in kateri ljudje iz posameznih služb naj bi absolvirali vsaj osnovni uvajalni seminar.

Drugo poznano dejstvo, da je namreč uspešnost AOP v veliki meri zavisna tudi od zatečenosti organizacije urejenosti pred uvajanjem novih metod, kaže na nadaljnje naloge. V vsaki organizaciji pa obstajajo poslovalna področja, ki so boljše

in spet druga, ki so slabše urejena. Ta okolnost ima velik vpliv na odločitve za uvajanje prvega postopka. Vsekakor je treba že sedaj razmišljati o tem, katero področje bi kazalo najprej avtomatizirati, da bi s čim manjšimi pripravami dosegli kar se da velik prihranek. Za prvi postopek bi se morali čim prej definitivno odločiti. Pri pomembnosti, da bi bilo najracionalneje, če se vse organizacije v prvi fazi odločijo za isti postopek, ker je s tem omogočeno, da tečejo vse akcije vzporedno in hkrati usklajeno s pripravami v samem centru.

Ni rečeno, da bi uvedba avtomatske obdelave podatkov morala v poslovanju povzročiti revolucionarne spremembe od vsega začetka. Največja novost (za naše razmere), ki jo pa obvezno prinese s seboj, sta večji red in oostrena poslovna disciplina. Vsako delo (na primer: izpolnjevanje dokumentacije, knjiženje, prepisovanje itd) mora biti točno definirani in eksaktno izvršeno. Čim bolj je obdelava podatkov avtomatizirana, tem težje prenese različne napake v dokumentaciji, ki se obdeluje. (Stroj dela natančno po našem programu in, za razliko od človeka, pri tem ne misli.)

Poskusimo s konkretnim primerom ilustrirati izboljšanje organizacijskih postopkov, kot predpripravo na uvedbo AOP. Izhajamo iz naslednje odločitve delovne organizacije: v prvi fazi je treba izboljšati gospodarjenje z materialom. Recimo, da je do take odločitve organizacija privedel periodičen pojav nekurentnih zalog, prepočasno obračanje vezanih sredstev, neprecizno planiranje nabave ali karkoli že, saj to zdaj ni bistveno. Bistveno je, da organizacija računa in upravičeno upa, da bo s pomočjo avtomatizacije obdelave odgovarjajočih informacij, lahko ugodneje reševala ta problem.

Pred AOP se torej postavlja naloga: izboljšati nadzor nad prometom in zalogami materiala, izboljšati planiranje in obračun materiala, prilagoditi plan nabave vsakokratnim spremenjenim situacijam (rebalans proizvodnega plana) in ažurirati celotno materialno poslovanje. Solidna rešitev naloge s

pomočjo AOP mora biti zasnovana na določenih pogojih, katerim moramo zadostiti še pred njenim uvajanjem. Lotiti se je treba vprašanj, za katere doslej ni bilo časa in tudi niso bila »življenjskega pomena«. Gre torej za dodatno, vendarle enkratno delo, kajti pozneje bodo naprave za AOP prevzele večino tistih poslov, ki nas danes popolnoma okupirajo. Za primer nekaj vprašanj v zvezi z omenjeno nalogo:

1. Kako so urejene šifre materiala? Ali jih sploh imamo? ali se dosledno uporabljajo? ali odgovarjajo mehanski obdelavi tako, da se ne ponavljajo pri različnih vrstah materiala in obratno, če ni morda več šifer za isto vrsto materiala? ali so iste (t. j. prave) šifre na vseh vrstah dokumentacije: tehnološki, delovni, skladiščni itd.?

2. Ali so urejene enote mere? (Ali ni morda primerov, da se neka vrsta materiala planira v kilogramih, skladišči v metrih, uporablja v kosih itd?)

3. Ali je sistem cen točno definiran? (Ali ni morda v rabi več različnih sistemov in je posameznikom prepuščeno, da odločajo, kdaj bodo uporabljali enega ali drugega?)

4. Ali so za planiranje potrebni materiali izdelani precizni normativi? (Ali so še vedno posamezni plani izdelave brez normativa materiala? ali so v tehnološko dokumentacijo vnešene vse spremembe v zvezi s kvaliteto, količino, dimenzijo ipd.? ali se morda tehnološke spremembe ne prepuščajo spominu uslužbencev?)

Podobnih problemov je še mnogo. Skratka: treba je kontrolirati, če je na obravnavanem poslovnem področju vsestransko poskrbljeno, da

bodo elementarni podatki, ki jih nameravamo obdelovati zares točni in brez pomanjklivosti, kajti od netočnih podatkov ne moremo pričakovati pravih rezultatov. Pri tem se nam nehoče vsili vprašanje: zakaj pa danes kljub množici napak in pomanjklivosti vendarle gre, včasih še kar dobro? Odgovor: pri ročnem sistemu dela je stalno prisoten CLOVEK, ki misli. V toliko je ročni sistem dela v administraciji še najbolj fleksibilen. Stroj ne misli.

Z drugimi besedami povedano: ročna obdelava, najpremitivnejša od vseh možnih, do neke mere dopušča polovičarstvo in nedisciplino v poslovanju, medtem ko avtomatska obdelava poslovnih informacij tega absolutno ne prenese. To pa je treba šteti med njene številne prednosti. Nesmotno je torej vsakršno oklevanje.

J. M.

Reforma nas sili v čim bolj preudarno gospodarjenje

● VEČJA PROIZVODNJA OB ISTEM ŠTEVILU ZAPOSLENIH ● SE VEDNO PREVIŠUJEJO STROŠKI — PRILAGAJANJE TRGU — VELIKA NUJNOST ● NIZIJI STROŠKI — VEČJI OSEBNI DOHODKI ● SKUPNE SLUŽBE PREMALO UČINKOVITE ● SAMOUPRAVLJANJE NE ZAVIRA PROCESA REFORME, PAČ PA OBLAST POSAMEZNIKOV ALI SKUPIN ● SINDIKAT NE BO ZAŠČITNIK DELAVCEV, KI Z NEDELAVNOSTJO ZVIŠUJEJO STROŠKE PROIZVODNJE ● POBUDE ZA REŠEVANJE PROBLEMOV DRUŽBENEGA STANDARDA.

Na letni konferenci sindikata Iskrine tovarne »Elektromehanika« v Kranju je imel predsednik sindikata tov. JANKO KOŠNIK daljši referat, ki ga v skrajšani obliki posredujemo našim bralcem.

»Na podlagi mesečnih podatkov lahko sklepamo,« je dejal tov. predsednik — »da bomo letos dosegli planirane rezultate. Sanacijski program bo po predvidevanju v celoti izpolnjen oz. celo nekoliko presežen. Povečanje proizvodnje omogoča postopno intenzivnejše izkoriščanje po rekonstrukciji povečanih in produktivnejših osnov. sredstev, večja produktivnost dela, drugačna delitev in specializacija proizvodnje ter skupni interes, da izdelujemo to, kar trg potrebuje. Vse analize kažejo, da produktivnost lahko še povečujemo brez posebnega večanja zaposlenih z intenzivnejšo izrabo delovnega časa in sredstev. Od tega so odvisni naši osebni dohodki.«

Reforma nas sili v preudarno gospodarjenje. O financiranjem iz lastnih virov bomo morali čimprej odpravljati ozka grla z istočasnim uvajanjem modernizacije proizvodnih postopkov oz. tehnologije dela. Neglede na povečani obseg dela, pa so zaloge še vedno previsoke, rast obračanja zalog je počasnejša kot rast proizvodnje in osebnih dohodkov. Hitro prilagajanje proizvodnje trgu bo omogočilo hitrejšo obra-

čanje zalog in znižanje proizvodnih stroškov, ki so v letošnjem letu še vedno previsoki, kar močno vpliva na regulacijo osebnih dohodkov. Pričakujemo, da bomo z nekoliko preseženim planom proizvodnje in vsaj doseženim planom proizvodnje in vsaj doseženim planom CD in dohodka dosegli tudi nekoliko večje OD kot so bili planirani.

(Dalje na 6. strani)

Pogovor o volitvi direktorjev

V zadnji številki našega glasila smo objavili pobudo slovenskih sindikatov za spremembo predpisov o reelekciji direktorjev in vodilnih delavcev.

Po sporočilu »Tanjuga« pa je razvidno, da se je v centru za delavsko samourpavljanje pri centralnem svetu ZSJ že razpravljalo o tem predlogu. Predlog slovenskih sindikatov je bil deležen različnih mnenj. Tako se je npr. direktor Centra za delavsko samourpavljanje Momčilo Radosaljevič izrekel proti temu predlogu. Po njegovem predlogu bi bilo treba sedanje predpise samo izpolniti.

Vsi udeleženci v razpravi so se strinjali s tem, da zakonsko načelo o ponovnih volitvah direktorjev ni doseglo svojega namena. Prav zato bi morali, kakor je menila Gordana Milinković iz centralnega odbora sindikata družbenih dejavnosti, opustiti obvezno izvajanje načela o ponovnih volitvah. Pojasnila

je stališče vodstva tega strokovnega sindikata, ki se je izreklo za predlog republiškega sveta sindikatov Slovenije.

Dr. Husein Kratina iz inštituta za družbene vede pa je izjavil, da so predlogi iz Slovenije protustavni, ker bi bilo z njimi okrnjeno načelo javnosti in odkritosti ob volitvah direktorjev.

Na različna mnenja je naletel tudi predlog slovenskih sindikatov, naj se kolektivni izreka o zaupnici direktorju in drugim voditeljem podjetja vsako leto, ko razpravljajo o sklepnem računu.

Vse kaže, da se je že začela razprava o zelo interesantni temi. Na vsak način je treba to materijo skrbno proučiti ter sprejeti take zakonske dopolnitve, ki bodo zagotovile učinkovitost dela direktorja in vodilnih delavcev in tudi njihovo odgovornost, tako organom upravljanja kot družbeni skupnosti.

P. G.

Lep delovni jubilej

V tovarni avtoelektričnih izdelkov — Nova Gorica dela tov. Marija Cerče, ki je v septembru praznovala 20 let, odkar je pri podjetju ISKRA. Izkoristil sem priložnost in jo povprašal po njenih vtisih in počutju ob lepem delovnem jubileju. Z nasmeškom mi je odvrnila, češ, ali je to omembe vredno. Skromnost je lepa čednost, pa vendar: jubilej je jubilej! Zato nisem odnehal; takole sva se pogovarjala:

»Kakšni razlogi so vas silili, da ste kot 15-letno dekle želela delati v kranjski Iskri?«

»Na voljo ni bilo denarja, da bi nadaljevala šolanje. Hotela sem na vsak način, da bi z zaslužkom pomagala svojemu bolnemu bratu: No, in to sem tudi storila.«

»Kdaj je bilo to in kakšno delo ste opravljala?«

»Bilo je 15. septembra 1947. leta, ko sem prestopila prag kranjske tovarne Iskra in pričela z delom kot delavka na tekočem traku »števeca.«

»Kakšne so bile težave pri delu?«

»Ne bi mogla reči, da mi je bilo težko pri delu. Še danes sem hvaležna sodelavkam, ki so mi vsestransko pomagale, da mi je delo vse bolj šlo izpod rok. Zadovoljna sem bila z zaslužkom, tako da sem lahko izpolnila moje obveznosti.«

»Vaši vtisi iz kranjske tovarne?«

Zelo dobri. Kolektiv je bil enoten v vseh svojih težnjah. Udarniško delo, ki je bilo takrat zelo cenjeno, me je privabilo in vključilo v delovne akcije kot npr.: gradnja stanovanjskih blokov v Kranju in kočje pod Storžičem. Kolektivnih izletov je bilo na pretek. In prav zaradi tega se rada spominjam tistih časov.«

»V kranjski tovarni ste delali skoraj 13 let. Kam ste šli potem?«

»Med tem časom sem se poročila. Ker pa je bil moj mož premeščen v Novo Gorico, sem tudi jaz odšla z njim. Zaposlila sem se v tovarni avtoelektričnih izdelkov. Vsa leta do danes opravljam delo vknjiževalke v skladišču gotovih izdelkov in odpreme.«

»Kakšno je vaše počutje pri sedanjem delu?«

»Zaradi dolgoletnih delovnih izkušenj mi to delo ne dela posebnih težav. Pripomniti pa moram, da je danes neprimerno več prometa, kot pred leti.«

»Ali kaj pogrešate pri vašem delu?«

»Moram reči, da sem zadovoljna. Še bolj pa bi bila, če bi bilo to delo, ki ga opravljam, bolj vrednoteno.«

»Kako pa kaj družina?«

»V redu. Imam dva šoloobvezna otroka, ki dobro napredujejo.«

»Še končno vprašanje... Kaj si želite za v bodoče?«

»Predvsem zdravja v družini. V tovarni pa si želim, da bi bilo še več kolektivnosti pri obravnavanju raznih vprašanj, razen tega tudi več iskrenega tovarištva in medsebojnega razumevanja.«

Tako je bil končan pogovor z jubilatko, ki je bil preprost in odkrit. Menim, da je prav, če ji vsi zaželimo trdno zdravje, mnogo delovnih uspehov in osebno zadovoljstvo. J. C.

Tovarna »Elektromehanika« — Kranj: iz montaže v obratu avtomatskih telefonskih central (ATN)

Pisma bralcev

KJE DOBIM ELEKTRIČNE PRIZIGALCE ZA OLJNE PEČI?

Tov. urednik!
V 33. številki glasila »Iskra« sem bral, da ZZA v Ljubljani izdeluje električne prizigalce za oljne peči, na žalost pa moram povedati, da te »koristne novosti«, kakor ste jo imenovali v časopisu, ni moč kupiti v nobeni trgovini. Ker nas je v »Elektromehaniki« v Kranju kar precej, ki se za to »novost« zanimamo, vas prosim, da čimprej objavite v našem časopisu vest, kje je ta priprava napredna.

V. C., Kranj

Odgovor: Od ZZA smo dobili takle odgovor: Trenutno v trgovinah teh izdelkov res ni, PSO tudi ne kaže posebnega zanimanja, možno pa je to dobiti v prodajnem oddelku ZZA na Tržaški cesti 2. Cena cca 140 N din. Nekatere nove peči, kot npr. EMO 5 — Celje, pa ima te električne prizigalce že vgrajene.

Uredništvo

PRIMERJAVA DEVETMESECNE PROIZVODNJE ZP ISKRA (1966—1967)

Tovarna	Izpolnitev v 000 N din	Izpolnitev v 000 N din	%
Elektromehanika	138.030	170.088	123,2
Elementi	47.541	46.831	98,5
Avtomatika	53.445	35.160	65,8
Sprejemniki	27.436	28.693	104,6
Aparati	37.361	33.411	89,4
Avtoelektrika	62.813	68.421	108,9
Elektromotorji	14.850	13.090	88,2
Naprave	17.777	19.795	111,4
Elektronika	11.075	6.373	57,5
Kondenzatorji	22.300	26.689	119,7
Instrumenti	11.401	13.146	115,3
Polprevodniki	11.544	14.958	129,6
Usmerniki	8.626	8.028	93,1
Mikron	4.433	4.403	99,3
PSO	—	9.621	—
SKUPAJ PODJETJE	468.632	498.707	106,4

Iz obrata »Žarnice« tovarne elementov za elektroniko

Kažejo se prve možnosti za izvoz

- Rebalansirani proizvodni plan bodo izpolnili
- Začetek izvozne dejavnosti
- Nujno potrebna je obdelava tržišča
- Izpolnitvev obstoječe opreme nujnost, ki edina lahko pripomore k boljšemu gospodarjenju

Glede na razpoložljive proizvodne zmogljivosti je za leto prvotni proizvodni plan obrata »Žarnice« v Kotnikovi ulici v Ljubljani dosegel višino 8.606.600 novih dinarjev. Zaradi preslabotne obdelave, oz. raziskave tržišča pa prodajna služba v tovarni, oz. PSO ni uspela zagotoviti večjega plasmaja izdelkov, prav tako pa so se pojavile težave z deviznimi sredstvi za uvoz potrebnega reprodukcijskega materiala, kar vse je terjalo rebalans proizvodnega plana za 24%, oz. v višini 6.509.371 novih dinarjev.

V devetih mesecih letošnjega leta so v obratu tako izpolnili 74% rebalansiranega

proizvodnega plana, z drugimi besedami — dosegli so realizacijo 4.794.179 novih dinarjev, kar je spričo pogosto sto krat nemajhnih težav z materialom in sredstvi zadovoljiv rezultat. Ob neurejenem dotoku zlasti inozemskega materiala, katerega povzročajo predvsem neredno poravnavanje faktur dobaviteljem v inozemstvu, bi prvotni proizvodni plan zagotovil redno in nemoteno celoletno proizvodnjo, tako pa so se v tem obdobju pogosto pojavili zastoji v proizvodnji. Tudi bi ob sedanjem številu zaposlenih glede na za 20% povečano storilnost več naredili, ko ne bi bilo omenjenih težav.

(Dalje na 7. strani)

PISMO IZ LIPNICE

S konference ZMS

Dne 13. oktobra se je mladina, zaposlena v obratu »Urni mehanizmi« v Lipnici pri Kropi, zbrala v dvorani kulturnega doma v Lancovem ter se na letni konferenci pogovorila o dosedanjem delu.

Predsednica mladine Sonja Plevnik je v referatu nakazala probleme in težave, ki so vplivali na delo aktiva, predvsem je omenila pomanjkanje zanimanja za delo v organizaciji. Tudi člani odbora niso bili dovolj delavni; dostikrat niso prihajali na seje, kar je povzročalo nesklepnost.

Razprava je nakazala nekaj smernic, ugotovljeno je bilo, da so možnosti izobraževanja premalo izčrpane, kajti na razne razpise o nadaljnjem šolanju ni bilo prijavnjav. Rekreacija je še vedno ostala na mrtvi točki, za izlete je bilo le malo zanimanja.

Novi predsednik ZMS v obratu »Urni mehanizmi« v Lipnici — Francka Kemperle

Nasprotno z navedenim, pa je treba pohvaliti dobro povezavo z občinskim komitejem ZMS v Radovljici. Pozi-

mi je le-ta organiziral politično šolo, predavanja so bila dobro obiskana. Za dober uspeh te šole so mladinci prejeli diplome. Krajši seminar so imeli mladinci tudi na Vodiški planini. Tudi za povezavo z matičnim podjetjem v Kranju je mladina izrekla pohvalo.

Čeprav konferenca ni segla v vse veje dejavnosti mladine in ji je manjkala mladostni zanos in prizadevnost — je moč reči, da so končni zaključki dobro napotilo za nadaljnje delo. Ob zaključku je bil izvoljen nov 9-članski odbor: predsednik Francka Kemperle, tajnik Breda Šlibar, blagajnik Francka Ažman, ter člani: Milica Roka-vec, Marinka Bevc, Franci Pogačnik, Marica Šimnic, Olga Kunčič in Polonca Ažman.

I. M.

Iz našega Zavoda za avtomatizacijo

Obisk v oddelku za aktivne sestavne dele

Že v 38. številki našega tednika smo napovedali serijo zapisov in reportaž iz Zavoda za avtomatizacijo, s katerimi želimo bralce in člane delovnih kolektivov Iskra seznaniti s posameznimi njegovimi oddelki, uspehi in težavami, saj o vseh teh dejavnostih prav za prav le malo vemo. Ko smo to serijo obljubili, nismo sestavili nikakršnega »voznega reda«, bodisi po velikosti, pomembnosti ali po čem drugem, pač pa zagotavljamo, da bo vsaka naslednja številka spregovorila o enemu izmed oddelkov, oz. o eni izmed dejavnosti ZZA. Za današnjo številko smo izbrali oddelke za aktivne sestavne dele in iz razgovora z inž. Tepino, inž. Selingerjem in prof. Tavzesom povzemamo najbistvenejše, kar naj nam pomaga spoznati to sicer drobno, pa vendar uspešno skupino ZZA.

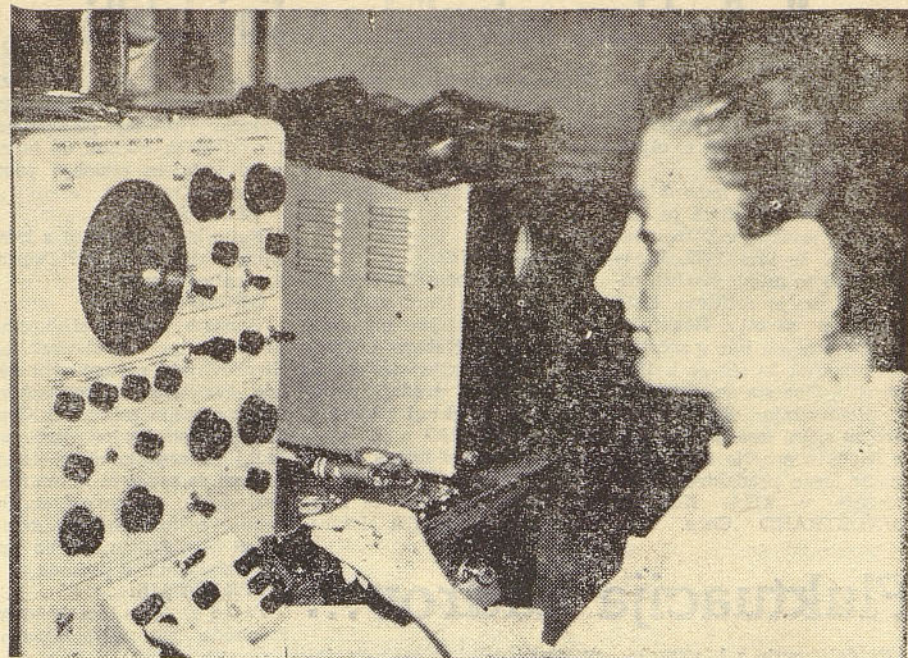
Petintridesetčlanski delovni kolektiv oddelka za aktivne sestavne dele, ki ima svoje delovne prostore v Ljubljani, na Heydrichovi ulici, je nastal nekako pred petimi leti iz dveh, dotlej samostojnih skupin in sicer iz oddelka za transistorsko tehniko pri tedanjem Institutu za elektrovezve ter iz selenskega oddelka v kranjski tovarni. Že v začetku je oddelk dobil svojo določeno nalogo in sicer: razvojna dejavnost na področju aktivnih sestavnih delov in proizvodnja do obsega tako imenovanih pilotskih serij, kot začetka tehnologije za poznejšo serijsko proizvodnjo v tovarni.

Tako je v začetku delo oddelka tudi teklo, vendar se je položaj sčasoma toliko spremenil, da si mora oddelk zlasti s proizvodnjo specifičnih izdelkov, kakršnih zaradi zahtev naročnika in navadno bolj majhnih serij, torej nezanimivih za tovarno, pridobivati sredstva za vzdrževanje oddelka. Sama razvojna dejavnost, čeravno zavzema

precejšnje območje in ima sorazmerno dober odjem, le ne ustvarja tolikšnih sredstev, da bi oddelk v sedanjem obsegu iz njih mogel živeti, ustvarjati in se naprej razvijati.

Dejavnost oddelka za aktivne sestavne dele je zelo pestra, zato ni prav nič čudnega, če njegov delovni kolektiv sestavljajo strokovnjaki z raznih področij, kot kemiki, fiziki, elektrotehniki, metalurgi in drugi. Med njimi je štirinajst inženirjev in fizikov, kar priča o tem, da je oddelk tudi v strokovnem pogledu na solidni višini.

Pa si ob tej priložnosti oglejmo še notranjo organizacijo, oz. sestav tega oddelka Zavoda za avtomatizacijo. Oddelk razpolaga z laboratorijem za pregled in čiščenje surovin (predvsem silicija), nadalje laboratorij za izdelavo polprevodniških elementov, kot na primer transistorji, diode, itd., potem laboratorij za mikroelektroniko, laboratorij za meritve in aplikacije ter končno še od-

Breda Rihtar dela pri končni kontroli silicijevih planarnih transistorjev v oddelku za aktivne sestavne dele

delok za prototipno proizvodno in pripravo tehnologije za tovarno.

Danes delovanje oddelka za aktivne sestavne dele še bolj lahko ločimo na dva dela v pogledu njegovih vsakodnevni nalog in to na razvojni in proizvodni del. Dobrišen del razvojnih nalog oddelk opravlja za Sklad »Boris Kidriča«, predvsem s področja mikroelektronike. To dejavnost opravlja v glavnem na osnovi odobrenega triletnega delovnega programa. Pri tem seveda sodelujejo tudi druge sorodne institucije, vendar je glavni nosilec dejavnosti vendarle oddelk za aktivne sestavne dele. Dobrišen del te dejavnosti se torej financira s strani tega sklada, ki terja reševanje nalog s celotnega ciklusa, to je od samih polprevodniških surovin do finalnih izdelkov in v končni fazi do takoiimenovanih integriranih vezij, ki se v svetu vedno bolj uveljavljajo. Omeniti je pri tem treba tudi to, da oddelk zelo tesno na tem področju sodeluje tudi z ustreznimi institucijami na Češkem in na Poljskem, odkoder tudi priteka del finančnih sredstev za vzdrževanje te pomembne dejavnosti.

Proizvodni del dejavnosti pa zajema proizvodnjo naslednjih elementov: silicijevih planarnih transistorjev, silicijevih planarnih diod, Zener diod in sicer legiranih in planarnih. S tem pa še ni končano naštevavanje izdelkov tega oddelka, saj proizvajajo tudi tokovne in napetostne ojačevalnike, fototransistorske ojačevalnike kot zaključena vezja v transistorskih ohišjih TO-5. Takšna vezja nadomeščajo transistorske ojačevalne stopnje z dvema ali tremi transistorji in z vsemi ustreznimi elementi. Fototransistorski ojačevalniki imajo razen ojačevalne lastnosti tudi še to prednost oz. možnost svetlobnega krmiljenja. S pridom so jih na primer uporabili pri razvoju elektronskih aparatov v ZZA, zdru-

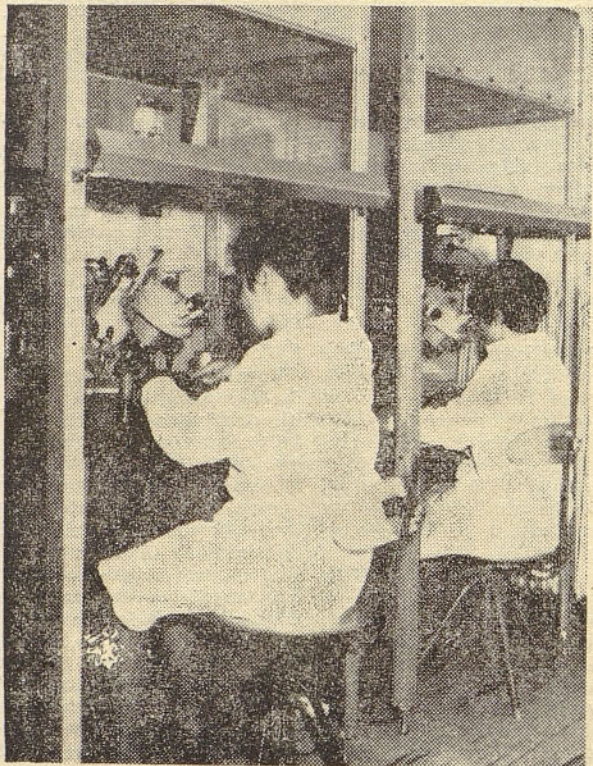
ženem podjetju Iskra, pa tudi po drugih podjetjih in institucijah. Posebno zanimanje so vzbujali na letošnji 14. mednarodni razstavi »Sodobna elektronika«, kjer je bilo praktično prikazano delovanje fotoojačevalnikov. Svetloba baterijske žarnice je namreč s takšnimi fotoojačevalniki sama, brez dodatnih elementov krmilila, močnosti rele PR-53.

V oddelku za aktivne sestavne dele pa so nadalje razvili in pripravili za serijsko proizvodnjo tudi tankoplastne miniaturne potencio-metre v transistorskem ohišju TO-5, kar sicer ne sodi direktno na delovno področje tega oddelka, je pa po svoji tehnologiji vendarle tolikanj soroden, da so ga razvili in pripravili prav tu.

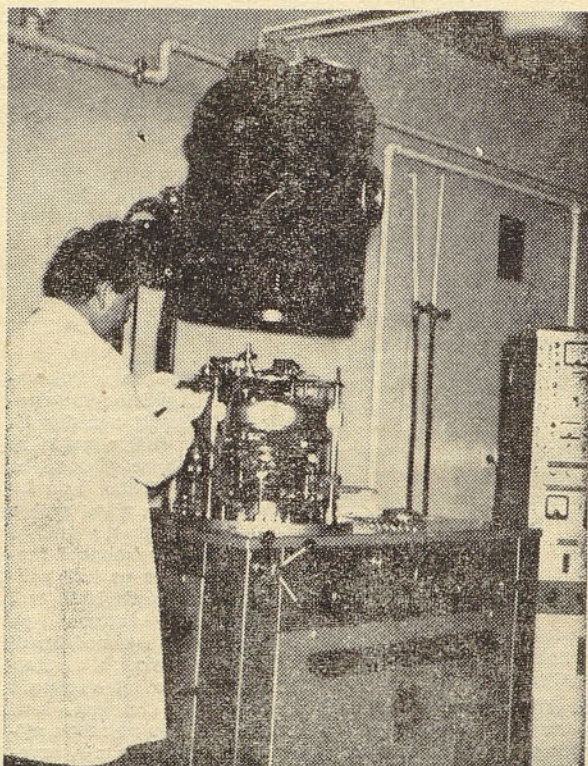
Pravkar proučujejo pa možnosti za izvedbo takšnih fotoojačevalnikov, ki bi jih s pridom uporabili v naših kinoprojektorjih, raznih merilnih instrumentih ter še drugih napravah in aparaturah, ki jih izdelujejo Iskrine tovarne. V ta namen pripravljajo izvedbo teh ojačevalnikov izvedbe v manjšem transistorskem ohišju TO-18, kar je vsekakor koristna pobuda strokovnjakov tega oddelka, katere prizadete naše tovarne prav gotovo ne bodo prezrle.

Kot že omenjeno — oddelk za aktivne sestavne dele ZZA se le s težavo prebija ob sedanjem pomanjkanju sredstev za financiranje. Za svoje delovanje potrebuje na primer za prihodnje leto nekaj nad 250 milijonov starih dinarjev. Delež njegovih raz-

(Dalje na 7. strani)

Oiga Čuden in Jana Zalaznik delata na montaži transistorjev na podnožja

Peter Šiler upravlja zamotano napravo za napajanje tankoplastnih vezij

Na Švedskem zadovoljni z našimi izdelki

Reforma nas silí...

(Nadaljevanje s 1. strani) datek, da je v svetu že 12 milijonov aparatov ki imajo črpalke za ogrevanje z oljem naše proizvodnje.

V primerjavi z našo mlado tovarno na Švedskem je bila osrednja tovarna v ZDA ustanovljena že leta 1905. Ustanovili so jo mladi švedski izseljenci v ameriškem čisto švedskem naselju Rockford. Prvotno sta bili v začetku dve tovarni, ki sta se l. 1926 združili. Obe sta se ukvarjali s proizvodnjo obdelovalnih strojev zlasti lesa, ker je bilo to švedsko naselje tiste dobe center lesno predelovalne industrije v ZDA. Koncern SUNDSTRAND Corp. ima

danes mnogo tovarn po vsem svetu, več tisoč zaposlenih in letni promet nad 100 milijonov dolarjev. Po licencah družbe SUNDSTRAND proizvajajo stroje tudi druge tovarne npr. v Franciji in na Japonskem.

VPRAŠANJE:

V naši izvozni bilanci postaja prodaja kondenzatorjev in elektromotorjev pomembna postavka. Kakšne so možnosti za razširitev izvoza in ali pridejo v prodaji v poštev tudi še drugi proizvodi podjetja ISKRA?

Od vašega celotnega proizvodnega programa pridejo za naš nakup v poštev le kondenzatorji in manjši elektro-

motorji. Smo pač specializirana tovarna. Glede razširitve dosedanje prodaje pa sem v veliki optimist. Sodim, da bomo v prihodnjem obdobju posel še precej razširili.

VPRAŠANJE:

Kako ste zadovoljni s kvaliteto naših izdelkov? Prosim za realno oceno.

ODGOVOR:

V naših laboratorijih smo kontrolirali kondenzatorje. Strokovnjaki so ugotovili dobro kvaliteto, ki popolnoma ustreza našim zahtevam. Glede elektromotorjev testi za sedaj še niso končani, tako, da vam za sedaj še ne morem posredovati natančne ocene, vendar pritožb niti reklamacij ni bilo. Upam, da bo pri tem ostalo tudi v prihodnje.

VPRAŠANJE:

Teško si je v tem bežnem sprehodu po naši tovarni ustvariti neko sodbo o tehnološko urejeni proizvodnji. Kakšen vtis ste dobili pri ogledu naše proizvodnje v Kranju?

ODGOVOR:

Zelo sem impresioniran nad tem kar sem videl v tovarni v Kranju. Ne vidim kakega bistvenega razloka med proizvodnjo v tovarnah na Švedskem in pri vas. Ugotavljam, da je tako kot pri nas tudi tu zaposlenih veliko žensk.

In še zadnje, bolj zasebno vprašanje:

Ali ste bili že kdaj v Jugoslaviji in posebej v Sloveniji in kako vam je všeč naša pokrajina?

V Jugoslaviji sem bil že pred zadnjo vojno. Sicer dvakrat in vedno kot turist. Zelo mi je všeč Dubrovnik, kot pravzaprav vsakemu Švedu, ki ga je kdaj videl. Tudi Slovenija je izredno lepa pokrajina in rad bom prišel semkaj, če bom le utegnil.

Marjan Kralj

Stari radijski sprejemniki za nove?

Zagrebski dnevnik »Večernji list« je 31. avgusta objavil kratek notice, v kateri posreduje nekatere vesti iz zagrebske veleblagovnice »NA-MA«. Za nas je zlasti zanimiva vest, ki pravi:

Tovarna Iskra iz Kranja zamenjuje stare radijske sprejemnike katere koli znamke, slabe in dobre, neuporabne in kompletne — za nove sprejemnike, pri čemer daje 20% popust. Pri nakupu novih radijskih sprejemnikov daje nadaljnjih 10% popusta, če jih kupec kupi na tuja plačilna sredstva. Stare sprejemnike za nove zamenjuje vse poslovalnice podjetja »NA-MA«.

Zanima nás, kako je s to rečjo, zato upamo, da nam bo prodaja blaga za široko potrošnjo na PSO posredovala kako pojasnilo s tem v zvezi.

(Nadaljevanje s 3. strani) rani. Se večje osebne dohodka bi dosegli takrat, če bi z obstoječim številom zaposlenih uspeli več izdelati.

Ko govorimo o osebnih dohodkih, je treba poudariti, da se povprečni OD v kranjski občini gibljejo med 830 in 840 N din, v »Elektromehaniki« pa so od 40 do 50 N din nižji. Razkorak z republiškim povprečjem pa je še za 20 N din nižji. Naš cilj je, da se temu povprečju približamo. Če trdimo, da so naši OD nizki, se moramo istočasno vprašati, ali smo storili vse, kar zmoremo, da bi bili naši OD večji?... To je namreč tisti predpogoj, ki nam bo omogočil doseči tudi za osebne dohodka postavljeni cilj. Razmerja v delitvi dohodka pa morajo biti taka, da bomo sami krili vse obveznosti za odplačilo najetih posojil.

Združena ocena za gospodarsko gibanje v tovarni v letu 1967 je zadovoljiva, kar pa ne moremo trditi za likvidnost. Včasih so večje terjatve od kupcev pogoj za večjo prodajo. Vprašanja kreditiranja kupcev postajajo vse bolj aktualna. Zahteva se nova kvaliteta poslovanja tovarne tako v notranjem in zunanem poslovnem krogu. V tem okviru pa moramo ločiti kvaliteto poslovnih odnosov in kvaliteto naše proizvodnje in proizvodov. V internem poslovnem krogu bo treba povečevati prizadevanja kako širiti in poceniti proizvodnjo, ter povečati obračunje obratnih sredstev.

Vzpodbuden je nov prijem nabave za iskanje najugodnejših ponudnikov, kljub temu pa še vedno prihaja do novih negibljevih zalog. Ta sredstva so za redno obratovanje zamrznjena, včasih pa celo razvrednotena, kar vpliva na poslovni rezultat oz. na dohodek. Enak učinek imajo tudi odpisi oz. razvrednotenje neuporabnih zalog nedokončane proizvodnje in gotovih izdelkov. Nekaj od tega bo vedno ostalo, vendar se v primerjavi s sedanjim stanjem dajo odpisi občutno zmanjšati. Na nove vire (bančna posojila) obratnih sredstev, razen lastnega večanja poslovnega sklada, ne moremo računati.

Decentralizacija podjetja v letu 1966«, je nadaljeval predsednik sindikata — »je na kranjsko tovarno ugodno vplivala tako z gledišča samostojnega razpolaganja z obratnimi sredstvi, kakor tudi vodenja in upravljanja oz. samostojnega vodenja poslovnih politik. Naše mišljenje je, da so strokovne službe še vedno preobširne, funkcijsko slabo učinkovite in zato premalo koristne. Stroški v prihodnjem letu bi se morali zmanjšati, prihranjena sredstva pa je treba vložiti v koristne tržne analize in gospodarske raziskave pogojev in učinkovitosti tekočega in bodočega poslovanja, bodisi v zunanem ali notranjem po-

slavnem krogu. S tem pa še ni rešena končna misel o kvaliteti procesov specializacije in integracije v naši praksi.

Gospodarska in družbena reforma je z vsó resnostjo poudarila vlogo, ki jo ima naš samoupravni sistem, z njim pa neposredno vsi naši delovni ljudje. Pri tem ne smemo pozabiti, da je tudi ta sistem potrjen vsem zakonitostim razvoja. Reforma je sprožila tudi pomisleke o vrednosti samoupravljanja. Posamezniki in grupe so postali vneti kritiki samoupravljanja, njihova stališča pa so nezaupanje v samoupravljanje. Vse to vnaša nepotrebno zameglelost. Sindikat mora na to reagirati, saj taka mnenja vnašajo zgrešeno opredeljevanje ideoloških odnosov v proizvodnjo. Še toliko bolj pa je potrebno zavračanje takih mnenj, če se za njimi skrivajo hotenja po ponovni centralizaciji materialnih in drugih pravic, ki so bile prenesene na proizvajalca. Pojavila so se namreč stališča, da samoupravljanje zavira boljše gospodarjenje, da onemogoča proizvodno disciplino, da zanika avtoriteto posameznika v proizvodnem procesu in da je zaradi tega tudi nemogoče opredeliti odgovornost posameznika. Če bi bilo vse to res, potem je oblast posameznika in izbranih skupin neizogibna.

Sindikat je letos ponovno in odločno sprožil vprašanje osebnih dohodkov. Opozoril je predvsem na prevelike stroške, ki se z večjo skrbnostjo marsikje dajo občutno znižati. Razprave so pokazale da ima sedanji sistem delitve OD določene pomanjkljivosti. Na konkretnih primerih smo nakazali kje so slabosti. Samoupravni organi so naše predloge sprejeli in pozitivno ocenili. Prav je, da omenimo, da v nekaterih primerih nizki zaslužki ne nastajajo po krivdi delavcev, pač pa nosijo odgovornost tisti, ki skrbijo za razdeljevanje dela. V večini primerov nizkih dohodkov pa je bilo ugotovljeno, da so to mlajši delavci, ki si sami ne prizadevajo za boljši zaslužek. Tem delavcem smo pojasnili, da smo v primerih krivic vedno pripravljeni pomagati, ne bomo pa zagovarjali njihov interes, lenobnost in slabo delo.

Vprašanju družbenega standarta zaposlenih smo posvetili dokaj časa. Izoblikovalo se je vrsto koristnih predlogov, predvsem o prehrani, ki smo jih posredovali samoupravnim organom: bili so skoraj v celoti sprejeti. Na našo pobudo je bil za reševanje stanovanjske problematike izdelan nov zavezni pravilnik, ki podrobno ureja možnosti za pridobitev stanovanja ali posojila za individualno gradnjo. Ena od naslednjih nalog pa bo usmerjena v čim hitrejše reševanje problema otroškega varstva, kajti to, kar imamo, zajema le manjši del varstva potrebnih otrok. ABC

Fluktuacija kadrov...

(Nadaljevanje s 1. strani) rostnega upada v delovni uspešnosti; ustaljenost v tej skupini delavcev pomeni za storilnost vsepovsod po svetu, zlasti pa za montažno delo, veliko zavoro. Prav tako predstavljajo problem priučeni delavci v administrativnih dejavnostih, saj težko zadoščajo menjajočim se zahtevam sodobnega poslovanja (uvedba mehanografije v poslovanje in ostale strukturne spremembe pri priučeni skupini delavcev v administraciji).

Obravnavano naštevaje podatkov zahteva še dodatnih pojasnil, ob katerih kadrovski premiki, povzročeni s fluktuacijo, niso tako brezizgledno negativni. Fluktuacija se običajno enoimno označuje kot škodljiv pojav, kot nujno spremljajoče zlo v industrijski delitvi dela. Temu že dolgo veljavnemu neugovarjanemu mnenju je treba oporekati. Trajna zaposlenost večine delavcev v isti delovni organizaciji oz. nizka stopnja fluktuacije ne more tvorno prispevati k izmenjavi delovnih izkušenj in znanj o napredni tehnologiji, saj se le-ta znanja vsakih 5-7 let podvoje. V podjetjih — organizacijah mora obstajati prava (strukturalno pogojena) potreba po dokajnji gibljivosti delavcev, kar bi omogočalo, da se industrija tudi kadrovsko lahko prilagaja novim tehnološkim zahtevam, da se industrija hitreje presnavlja in iz večje potrebne strukturalne premike — izvaja stalno reformo. Ponovno pa je treba opozoriti, da iz podjetja odhajajo v največji meri kadri, ki bi morali biti nosilci, če drugače ne, vsaj v prihodnosti, teh strukturalnih sprememb.

Kazalo bi se vprašati, v čem so vzroki za tako množično odhajanje delavcev z visoko in višjo šolo. Motda je najlažje iskati vzroke v neprimernih ali nepravičnih osebnih dohodkih.

Strokovnjakom se namreč pogosto očita, da jim je odmerjen previsok delež v osebnih dohodkih. Občutja strokovnjakov so občutljiva; doživljajo, da jim je odmerjen,

prenizek delež v osebnih dohodkih, zaradi tega so prisiljeni svoja prizadevanja usmerjati na »eksistenčne potrebe« prej, kot pa v »strokovno udejstvovanje«. V takšnih pogojih kadri, ne glede na potencialno zanimivo delo, odhajajo drugam, zlasti če obstaja možnost, da se drugje tvornejše vključijo v delo; v normalnih okoliščinah je strokovnjak in vsak človek z delovno moralo gnan z zapovedjo: »Ne samo kar veleva mu stan, kar zmore, to moč je storiti dolžan«, ali drugače: »Kar človek more, to tudi mora biti«.

Če strokovnjakom, čisto navadnim ali vrhunskim niso dane navedene možnosti, bodo nujno nezadovoljni in v naravi človeka je, da se izogne vsemu neugodnemu, skratka zapusti nestimulativno delovno okolje. Ne sme nas presenetiti, če se smatra stopnja fluktuacije kot uporaben pokazatelj nezadovoljstva! — (Glej na tabeli rastočo stopnjo fluktuacije hkrati s stopnjo strokovnosti!).

Morda bi kdo lahko ugovarjal, da je pri kadrih z visoko in višjo šolo popolnoma kadrovska vrzel z novimi kadri. Žal, so to pretežno mladi, še neizkušeni kadri v veliki meri z višjo šolo, ki so le številčno nadomestili fluktuirane kadre. Podrobneje je o pomeni in vlogi novih kadrov razpravljalo glasilo »Iskra« v št. 33, članki STROKOVNJAKI IN »STROKOVNJAKI«.

Pričakujemo, da v fluktuaciji ne bi bil viden šamo uporaben pokazatelj nezadovoljstva, pač pa tudi napotilo za kadrovske akcije. Gotovo bo potrebno množično nezadovoljstvo kadrov, zlasti onih z visoko in višjo ter tudi s srednjo šolo podrobneje proučiti, saj družba pa tudi podjetje pričakuje, da bodo tudi strokovnjaki — vendarle ne nezadovoljni! — sodelovali tvornejše pri izvajanju reforme, saj so nam ob skromnih sredstvih v glavnem le-ti ostali in je zato potrebno njihovo večje angažiranje, seveda če bomo uspeli zajeziti njihov odliv.

—an—an

Iz vlečki iz sklepov samoupravnih organov

ZDRUŽENO PODJETJE

SKLEPI 9. SEJE UO
(19. 10. 1967)

● Upravni odbor združenega podjetja sprejema na znanje ukrepe generalnega direktorja ZP, katere je povzel za rešitev problematike Tovarne radijskih sprejemnikov Sežana, ter na podlagi tega sprejel sklop, da se na predlog predsednika UO ZP in generalnega direktorja ZP prva točka dnevnega reda — obravnavanje problematike Tovarne radijskih sprejemnikov Sežana — kjer je bil tudi podan predlog za začasno upravo v tej tovari, umakne z dnevnega reda.

Generalni direktor ZP mora o situaciji v tej tovari in nadaljnjih ukrepih informirati UO ZP NAJKASNEJE DO 1. 12. 1967.

● UO ZP sprejema informacijo o poteku izgradnje orodjarne in ugotavlja, da izgradnja poteka po predvidenem planu in da je možno formalno registrirati tovarno v izgradnji, vendar pa je treba točneje podati vire za pokritje zagonskih stroškov in izgube za prva leta poslovanja. Za način pridobitve sredstev za pokrivanje zagonskih stroškov in izgube za prva leta poslovanja je zadolženo finančno-računovodsko področje, in sicer mora poročati na seji DS ZP, ko se bo obravnavala problematika orodjarne.

AVTOELEKTRIKA

SKLEPI 6. ZASEDANJA DS
(20. 10. 1967)

● Delavski svet je potrdil predlog upravnega odbora, da se za delegata v Skupščino gospodarske zbornice SR Slovenije, imenuje tov. Ludvika Jelenciča.

Splošni sektor naj pripravi tozadevni material.

● DS je potrdil predlog upravnega odbora za izvedbo obveznega cepljenja proti influenci za vse člane kolektiva ter kritje stroškov cepljenja v višini 4,20 N din na osebo.

Hkrati tudi potrjuje predlog upravnega odbora, da vsak član, ki se cepljenja po svoji krivdi ne udeleži, dobi 50 % nadomestilo OD za čas morebitnega bolovanja zaradi influence.

● Delavski svet potrjuje predlog upravnega odbora, da se prevzame od Tovarne usmernikov Novo mesto, opremo v višini kredita, ki ga je Tovarna usmernikov dobila od Tovarne avtoelektričnih izdelkov Nova Gorica, za kritje izgube v letu 1964, v skupnem znesku 161.200.000 N din in po specializaciji.

● Delavski svet je potrdil predlog upravnega odbora za nabavo naslednje investicijske opreme:

1.) stružnice za končno stružanje rotorjev, katere cena znaša 80.558.— N din, s pogoji nabave: 4 letni kredit brez avansa z 8 % obrestmi, prvo odplačilo prične aprila 1968, ob prevzemu stroja je treba zagotoviti dinarska sredstva za plačilo carine.

2.) peči za nitriranje. Po pravilo sedanje peči bi znašala 7.000.— N din, medtem ko bi nabava nove peči znašala cca 13.000.— N din.

3.) peči za sušenje navitij tuljav VTE. Vrednost peči je cca 20.000.— N din.

Sredstva za nabavo omenjene investicijske opreme se bodo črpala iz poslovnega sklada oz. amortizacije.

● Delavski svet odobrava sklenitev licenčne pogodbe za proizvodnjo magnetnih vžigalnikov s keramičnimi magneti s firmo BOSCH. Za podpis pogodbe delavski svet pooblašča direktorja Antona Seljaka.

● Delavski svet predlaga delavskemu svetu Združena podjetja, da izda soglasje k sklenitvi pogodbe o licenčnem sodelovanju s firmo BOSCH na področju magnetnih vžigalnikov s keramičnimi magneti.

● Delavski svet organizacijske Tovarne avtoelektričnih izdelkov ISKRA — Kranj, Nova Gorica, se strinja, da kot član »Poslovno tehničnega sodelovanja« — CIS, pristopi v »Interesno zajednico proiz-

vodjača vozila Zastava«.

● Delavski svet Tovarne avtoelektričnih izdelkov — ISKRA KRANJ — Nova Gorica, pooblašča direktorja Antona Seljaka, da podpiše generalni sporazum, oz. da za podpis generalnega sporazuma pooblasti sekretarja CIS.

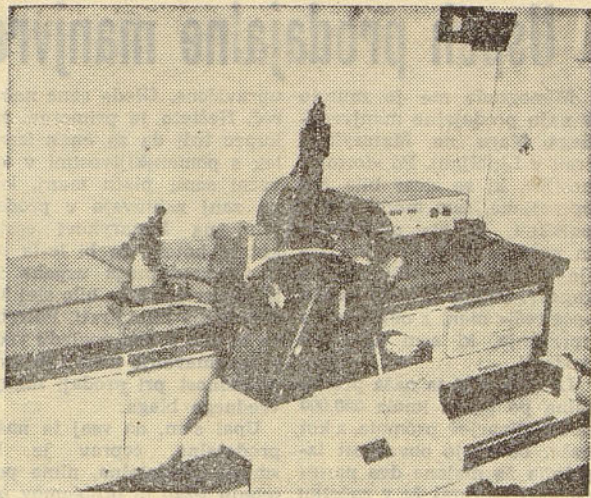
● Delavski svet sprejme zahtevo tov. direktorja za razrešitev. Direktor je dolžan ostati na svojem delovnem mestu do imenovanja novega direktorja in to največ 6 mesecev po tem, ko je postal zahtevo za razrešitev.

● Splošni sektor se zadržuje, da nemudoma obvesti in zaprosi delavski svet ZP ter skupščino občine Nova Gorica, da v razpisno komisijo za imenovanje novega direktorja imenujeta po dva člana.

● V skladu z 2. odstavkom 77. člena Statuta tovarne, delavski svet tovarne imenuje v razpisno komisijo tov. Borisa Pavlina in tov. Humberta Slejka.

● Za prvi sklic komisije je zadolžen član komisije tov. Boris Pavlin.

● Komisija je dolžna opraviti razpis in svoje delo opraviti v skladu z določili Zakona o volitvah DS. Po opravljenem razpisu je komisija dolžna predložiti kandidata delavskemu svetu najkasneje v roku 90 dni od dneva sprejetja sklepa.

Posnetek kaže precizne fotokamere za izdelavo transistor-skih mask

Obisk v oddelku...

(Nadaljevanje s 5. strani)

Torej — led smo prebili in našim bralcem predstavili prvega izmed številnih oddelkov našega Zavoda za avtomatizacijo. Vemo, da vsekakor nismo povedali, ker nas omejuje tudi prostor v listu, kljub temu pa smo vsaj bežno spoznali marljivo in prizadevno skupino strokovnjakov, ki imajo velike pobude, želje in namene, pa žal precej premajhne materialne možnosti, da bi pokazali vse svoje znanje in sposobnosti. Želimo jim v bodoče manj resnih težav in še veliko nadaljnjih uspehov v korist vseh, ki jim s svojim delom pomagajo.

-J. C.-

Kažejo se prve možnosti za izvoz

(Nadaljevanje s 4. strani)

Uspeh delovnega kolektiva, čigar izvozni plan za letošnje leto je znašal vrednost blizu 800.000 novih dinarjev, je v tem, da je prav pred nedavnim uspelo plasirati prve količine njihovih izdelkov na tuje tržišče in sicer na Kubo. Upati je, da se bo dejavnost izvoza okrepila in razširila na nekatera druga področja, kar bi obratu nedvomno veliko pomenilo in koristilo pri nadaljnjem premagovanju obstoječih ovir in težav.

Pri tem bo seveda treba razen temeljite obdelave tržišča doseči še dvoje in sicer stremeti za čim nižjimi proizvodnimi stroški, z drugimi besedami doseči večje serije, kajti sedanje, sorazmerno majhne serije ob tolikšem proizvodnem asortimanu res ne dovoljujejo znižanih stroškov. Treba bo doseči takšno lastno ceno, da se bo obrat z njo konkurenčno lahko še bolj uveljavil na tujem tržišču, pri tem pa seveda zagotovil ustrezen dohodek.

Čeprav sprva razgovor z vodjo obrata, tov. Antonom Lovkom kar ni hotel steči, sem le še malce »potečnaril« in izvedel toliko, da je lahko nastal tale zapis. Poskusil sem s težavami in, moram priznati, ne brez uspeha. Vsaj zdaj se je sobesedniko-

va redkobesednost nekoliko razblinila.

»Težav nam ne manjka, kot jih ne manjka drugim obratom in tovarnam. Celotoliko jih je, da ne vem prav, kje začeti!«, je menil tov. Lovko in zlagoma začel naštevati, kje vse jih »čevčelj žuli«.

Medtem ko je v proizvodnji malih avtomobilskih žarnic problem potrebne opreme nekako rešen, manjka še nekaj pomembne opreme za proizvodnjo večjih žarnic. Če bi to opremo imeli, bi lahko znižali lastno ceno teh vrst izdelkov, s tem pa si zagotovili tudi večje možnosti za njihov izvoz.

»Pa kaj upate, da vam bo v bližnji prihodnosti uspelo dobiti te manjkajoče naprave oz. opremo?«

»Prav malo, vsaj dokler se sredstva iz ostanka dohodka našega obrata prelivajo drugam, v druge obrate, ki so jih bojda še bolj potrebni.« Pri tem je menda mislil na obrata v Sentejnemju in »Feritina Stegnah«.

Delno smo že omenili težave z materialom in zakasnelimi poravnanimi računov. Tudi tu bi bilo treba marsikaj ukreniti in zagotoviti rednejšo dobavo potrebnega materiala in tako onemogočiti zastoje v proizvodnji. In ne samo, da so bile tu in

tam težave z deviznimi sredstvi, primanjkovalo je pogostokrat tudi dinarskih sredstev in posledica tega so bile dokaj neredne dobave materiala. Tu si je vodstvo obrata pomagalo na razne načine, tudi z izposojanjem materiala pri podjetjih IPR in »Teslas«, ali pa so ga pri njih tudi kupovali, razumljivo po višjih cenah, kar je bilo še vedno manj boleče, kot zastoji v proizvodnji.

Zdaj so v obratu »Žarnice« prešli na lastno izdelavo podnožij za žarnice. Za nekatere tipe žarnic so zmogljivosti že kar zadovoljive, za nekatere pa je seveda še potreben uvoz. Jasno je, da si bodo prizadevali doseči domačo izdelavo čim prej tudi pri teh. Računajo, da jim bo to uspelo približno v enem letu. S tem bodo odpadle potrebe po uvozu, hkrati pa tudi marsikatera težava. Tudi osnovne lončke dobivajo iz domačih virov — iz orodjarne na Linhartovi cesti, le za nekatere izmed njih pa so še navezani na druge kooperante.

Če bi torej lahko za manjkajočo opremo uporabili v letošnjem in prihodnjem letu sredstva iz ostanka dohodka, bi lahko že letos začeli z izdelavo manjkajočih naprav in bi bili že bližje dnevno, ko bi imeli popolnejše po-

goje za kvalitetno in ceneno proizvodnjo, tako pa se žal morajo zaenkrat podrediti nujnostim za sanacijo drugih obratov v tovarni.

Ker je v obratu »Žarnice« marljiv in prizadeven delovni kolektiv, jim moramo od vsega srca želeči, da bi se čim prej dokopali do prepotrebne dodatne opreme in si tako z izboljšanimi delovnimi pogoji zagotovili lepšo prihodnost v okviru tovarne elementov za elektroniko.

- Co

ZAHVALA

Ob tragični izgubi mojega brata

JOZETA PIČMANA

se iskreno zahvaljujem sodelavcem »linije žičnih oblik obrata ATN« in Solskega centra za izbravo sožalja, cvetice in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Lojze in Franc Pičman

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva Iskra industrije za elektromehaniko telekomunikacije elektroniko in avtomatiko — Urejuje uredniški odbor — Glavni urednik: Pavel Gantar — odgovorni urednik: Igor Slavec — izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo — Tisk in klišéji: »CP Gorenjski tisk« Kranj

Uspeh prodajalne manjvrednega blaga

Mimogrede me je zaneslo v našo prodajalno manjvrednega blaga na Masarykovi cesti v Ljubljani. Po »formalnostih«, ki so sicer bile brž opravljene, sem moral malce počakati; da sta poslovodja in prodajalka zadovoljila želje petih ali šestih mladih kupcev. Potem šele sta uspela »postreči« meni z odgovori na vprašanja, ki sem jima jih postavil.

Letos naj bi ta naša prodajalna po planu imela 250.000 novih dinarjev prometa, a kot kaže, bo svojo obveznost izpolnila že malone dva meseca prej — torej že v začetku prihodnjega meseca. To se pravi, da se mesečni iztržek za prodano manjvredno blago giblje tam okrog 25.000 namesto 20.000 novih dinarjev.

Videti je torej, da je zanimanje za blago te vrste med zlasti mladimi kupci — amatelji precejšnje, prav tako pa ugotavljata poslovodja, Viktor Sevšek in prodajalka Marjetka Petrič, da imajo kupci zaupanje, saj jima za vsak prodani kos vesta povedati vse o njegovih slabostih in pomanjkljivostih.

Na vprašanje, česa imata v prodajalni največ na zalogi, oz. kako jo naše tovarne zalagajo, sem izvedel, da je v tem pogledu najbolje s strani tovarne na Pržanu, z gramofonskimi deli in gramofoni, z radijskimi aparati in njihovimi sestavnimi deli iz Sežane, pa z žičnimi upori in diodami iz Horjula, medtem ko so v zadnjem času prispele tudi razne pošiljke iz kranjske tovarne, pa iz tovarne elektronskih naprav in iz Trbovelj. Tako kot tovarne elementov za elektroniko, tudi večina drugih, svoje manjvredno blago prodajajo same.

In prav pri tem je imel poslovodja pomisleke in to

upravičene. Glede cene namreč. Nešteto je primerov, ko kupec trdi da za enak izdelek s pomanjkljivostmi v tovarni sami plača manj, kot pa zanj zahtevajo v prodajalni na Masarykovi cesti, kot bi hoteli, da bi le-ta ne imela prodajnega uspeha in bi jo zavoljo tega bilo slej ko prej treba likvidirati. Potrebno bi bilo v tem pogledu večje razumevanje tovarni in tudi doslednost pri prodaji manjvrednega blaga.

Upal sem, da vsaj ta naša prodajalna, čeprav je le »mini« prodajalna, nima posebnih težav in problemov, pa sem se uštel. »Povprašana« sta jih kar naglo naštel nekaj, začenši že pri samem lokalu. Le-ta je zares boren in kaj malo ustreza namenu. Predvsem je premajhen in brez ustreznega skladišča, tako da je prodajno blago razloženo vsepovsod. Drugače pač ne gre, ko je v enem samem prostoru trgovina, pa skladišče in pisarna poslovodje.

Ob vsem tem človek resno podvomi v učinkovitost naših sanitarnih organov, kajti v lokalu ni vode, sanitarije pa so šele v drugem nadstropju nad prodajalno. Provizorična stena deli prodajalno od manjšega prostora, kjer je voda, hkrati pa bi bilo v njem možno urediti vsaj zaščitno skladišče in tako v prodajalni napraviti malce potrebne reda in večjega življenjskega prostora. Le-to bi med drugim koristilo tudi sami prodaji, ker bi bilo to blago lahko tako razstavljeno, da bi kupca opozorilo nase. Spet pomanjkljivo razumevanje s strani bazenskega skladišča PSO na Masarykovi cesti.

Tudi v samem poslovanju ne gre brez težav. Po poslovanju naj bi smela prodajalna

manjvrednega blaga po šestih mesecih blago vrniti v tovarne, če ga v tem času ni mogla prodati. To z blagom, ki ga zdaj pošiljajo tovarne v prodajalno teče v redu, problematične pa so prejšnje, stare zaloge v višini 70.000 novih dinarjev, ki ne gredo v prodajo, vendarle pa prodajalno bremenijo.

Težave pa so tudi v sodelovanju s servisom. Blago, ki prihaja odtod (ni ga menda malo) bi namreč moralo biti opremljeno z natančnim zapisnikom o njegovih slabostih in pomanjkljivostih, ker morata prodajalca kupcu povedati vse o tem. Prav tako je tudi s sestavnimi deli. Tu ne bi škodilo, ko bi jih v servisu shranjevali in prekladal malce bolj nežno, ne pa da pogostokrat prihajajo pošiljke takšnih elementov, ki so to ime zaslužili precej prej, preden so prišli v prodajalno v obliki kupov debelsko nerabnih materialov, za katere je skoraj ali pa povsem nemogoče najti kupca. V takih primerih je prodaja še tem težja, ker servis stanja, v kakršnem je blago, ne upošteva in terja normalno ceno. Tako pa res ne gre in je nujno treba stvari posvetiti več pozornosti.

Tako smo v ekopem zapisu spoznali uspehe in težave naše prodajalne manjvrednega blaga v Ljubljani. Za konec še to, da sva se s poslovodjo Viktorjem Sevškom dogovorila, da bomo vsak mesec, v času, ko pridejo največje pošiljke iz tovarni, v glasilu »Iskra« objavljali seznam blaga, ki ga ima prodajalna na razpolago. To bo koristilo prodajalci, prav tako pa tudi interesentom, tudi tistim izven Ljubljane, saj bodo tako bolj informirani s tem, kaj v prodajalni lahko najdejo.

C

Proizvodnja releja RB - 4

Čeprav s precejšnjo in nujno zamudo dveh mesecev je delovni kolektiv v Aparatih na Savski cesti v Ljubljani dosegel pomembno proizvodno zmago — z novega traku za bimetalne releje je do tovarniške odpreme prišla 20. septembra prva redna količina releja RB4, ki izpolnjuje vrzel med dosedanjima tipoma, ki sta že dalj časa v redni proizvodnji — to je med manjšim RB2 in večjim RB6.

Ta delovni uspeh, tako težko pričakovan že od selitve traku za proizvodnjo RB2 v enoto v Dobrem polju, je šel mimo nas skromno in enostavno, saj nervoza v vseh oddelkih, tako pri tehnologi, planerjih, vodstvu tovarne, še najbolj pa v montaži ni prav nič popustila. Dobro se pač zavedamo, da je do dokončne usvojitve vseh tipov in vseh tokovnih območij potrebno še dokaj trdega dela in precej umskega organizacijskega napora.

Ta uspeh je toliko pomembnejši prav zanje, saj smo pri tem releju na žalost zopet morali ugotoviti, da z razvojne gladišča ni bil zadostno rešen in da smo morali in da bomo še morali v njegovem dokončnem usvajanju reševati marsikatero razvojno nalogo v neposredni proizvodnji, posebno v montaži. Res je v zadnjem času sodelovanje posebno pri tem izdelku med razvojem, tehnologijo in proizvodnjo vsjakoli in da so razvojniki v polni meri angažirani pri sodelovanju v montaži. Vendar tako dolgi zamudi botruje precej drugačno stanje, ki je bilo prav pri razvijanju tega releja klasičen primer, kako ne moremo in ne smemo več razvijati v bodoče, posebno ne

takšne elemente, ki zahtevajo meritve večjih količin in mnogo zaporednih tipskih preizkusov, na osnovi katerih šele lahko izdelek postavimo v redno proizvodnjo na traku, pa še tedaj bo v izboru gradiva, proizvodnih in montažnih postopkih in pri umerjanju in kontroli nenormalno število sprememb in popravkov.

Zato naj bo ta uspeh obenem tudi opomin ter poduk pri nadaljnem razvijanju in usvajanju enakih in podobnih izdelkov. Pri tem bi poudarili predvsem naslednje:

— Razvoj mora izdelati zadostno količino prototipov ter praktično preizkusiti tudi vsa predvidena območja, če je rele predviden za več napečnosti, tokovnih vrednosti ali drugih električnih lastnosti.

— Tehnološka in poizkusna serija morajo plansko dati zadostno količino izdelkov, da lahko neposredno v tovarni praktično preizkusimo, vskladimo in uredimo tudi merilne in kontrolne postopke, saj je to pri teh izdelkih bistveni del utečenega proizvodnega procesa.

— Vse spremljajoče službe morajo tudi na daljše plansko obdobje plansko vskladiti svoje napore in dati realne ocene, kdaj bo možna redna, na samo poizkusna proizvodnja. Pri tem bomo morali obiti kakršenkoli optimizem. Nujno bo, da postavimo točne planske roke usvajanja s polno odgovornostjo, na kar pa v službah izven planskega oddelka preradi pozabljamo, s tem pa povzročamo neugodne situacije posebno v odnosih prodaje do kupca, kjer je dobavni rok že postal eden od neizprosnihih pogojev solidnega in »reformiranega« trgovanja.

L.

Ali je preventiva rentabilna?

V nekem našem obratu so bile vse leto v oddelku metalizacije kožna obolenja na dnevnem redu. Pojavljali so se ekcemi, vnetja kože, razpoke, neznosno srbenje itd., nezadovoljni so bili delavci uprava in tovarniški lečeči zdravnik. Bolniški stalež je rasel, stroški so se večali, premetitve so bile na dnevnem redu, pravega izhoda ni bilo videti. Tako je bilo v letu 1965 — 7 bolnikov s kožnimi boleznimi in 80 bolniških dni, v letu 1966 že 10 bolnikov s 103 dnevi in do marca 1967 trije s 17 dnevi. S prvim aprilom pa je obolenje prenehalo in popolnoma izginilo, tako da obrat ne beleži zaradi tega niti enega izgubljenega dneva več.

Kaj se je zgodilo? Porast kožnih obolenj v tem oddelku je s pomočjo krajevne zdravstvene službe opazila tudi naša obratna ambulanta. Več kot jasen je bil vzrok tem težavam in si-

cer vzrokov v kromovi kislini, s katero so bile delavke med svojim delom v stalnem stiku. Jasna nam je bila tudi zaščita — gumijaste rokavice! Ravno pri tem pa so se začele težave.

Že itak nejevoljne delavke so nošnje rokavic odklanjale, odklanjali so jih tudi vodje oddelkov in niti uprava ni imela dovolj volje, da bi delavke v to primorala. Vse naše prošnje in napore so bili zastojni. Delavke so namreč z nejevoljo nosile gumijaste rokavice onesnažene, neumite, različnih prevelikih in tudi premajhnih števil, dalje rokavice, ki so bile pretrgane, preluknjane in še pri tem dokazovale, da rokavice ne morejo nositi ker jih ovirajo pri delu, ker se roke pod njimi pote itd., skratka — izgovorov je bilo cel kup in slabe volje še več. Tudi sukne rokavice niso zalegle, saj so še bolj ovirale drobno delo. Vrh vsega pa

je bilo še pogostejše in hujše pojavljanje ekcemov — kljub nošnji rokavic. Nam je bilo sicer jasno, da so temu vzrok nepravilne rokavice, ki so umazane, preluknjane in prepotene. Ugotovljeno je bilo, da ekcemi kljub rokavicam rastejo in da torej rokavice ne pomagajo, če že celo ne škodujejo. Bili smo obsojeni in izgledalo je, da je tu konec prizadevanj.

V nesreči pa tudi najdeš zrno sreče in če ga izkoristiš pravi čas, ti lahko obilno obroditi. Na to zrno nas je pripeljala druga težavna okoliščina dela v metalizaciji.

Pri svojem delu morajo delavke tega oddelka pričvrstiti majhne vijake tako, da gledajo vzporedno z mizo. Ker imajo za to delo na razpolago mize običajnih velikosti, so morale za to storitev počepniti. Pri opazovanju njihovega dela, smo pričeli

šteti počepne in ni bilo težko ugotoviti, da naredi v osmih urah okrog 700 počepov. Pri periodičnih pregledih so nam na izrecna vprašanja delavke tudi zagotavljale, da jih ob koncu »šihita« močno bole noge in tudi pogostnost krčev v mečih smo opazili. Nasvetovali smo torej upravi, naj dvigne mižice do višine ramen, da bi delavke to delo lahko opravljale brez počepov. Po obljubah, izgovorih in razpravljanjih smo končno prišli do prepričanja, da tudi iz te moke ne bo kruha. Lotili smo se dela sami. Obljubili smo delavkam, da jim delo olajšamo sami v roku štirinajstih dni, v kolikor nam obljubijo, da bodo redno nosile gumijaste rokavice pri delu in to pod našim nadzorstvom in z našimi navodili.

S krajevnim mizarskim podjetjem smo z izdelavo posebnih podložnikov za mize, problem uredili v slabem tednu; delavke so bile več kot zadovoljne. Pričele so nositi rokavice, ki pa jih je medicinska sestra delila posebej

vsako jutro in to sveže in umite, cele in napudrane. Po šihu to jih delavke oddajale sestri v čiščenje, rokavic je bilo dovolj in vseh števil, tako, da so jih delavke lahko menjavale tudi med šihom. Ta režim je pričel veljati 1. aprila 1967, s tem pa je bilo konec vseh ekcemov in kožnih vnetij na tem oddelku.

In kakšen je zaključek? Zadovoljni so delavci, zadovoljna je uprava, finančni efekt pa je prihranjenih milijon starih dinarjev letno. Efekt dela je večji, produktivnost boljša in večja, možen je tudi dvig norme.

In ob koncu vprašanje: Zakaj vam to pišem? Uprava je namreč prišla na idejo, da bi z zvišanjem honorarja nagrajila krajevno zdravstveno službo za znižanje bolniškega staleža — kar je očitveno dosegla naša obratna služba — za preventivo v obratu pa interes pojava. Ali po vsem tem res ni več potrebna preventiva po obratih?

Dr. Ante Jencič
Obratna ambulanta Pržan